

AV. 7, 109, 5; fürchtet sie als böse Wesen neben den Rakshas, Kimidin, Piçāka u. s. w. und trägt gegen sie Amulette und dgl. AV. 4, 37, 2. 8, 5, 13. 12, 1, 50. Suçr. 1, 16, 16. Mit den Sarpa genannt AV. 8, 8, 15. 7, 23; ihr Kampf mit den Nāga VP. 370. Sie verschlingen wie andere Dämonen das Opfer AV. 4, 37, 8. — ζ) vom Epos an sind die Gandharva die himmlischen Sänger und gehören mit den Apsaras zum Hofstaat Indra's; auch nehmen sie an seinen Kämpfen Theil. LIA. I, 772. fgg. AK. 1, 1, 4, 48. 3, 4, 21, 135. H. 183. MBh. 1, 4806. fgg. धातुरी स्वरसंपन्नौ गन्धर्वाविव द्विपिणौ R. 1, 4, 11. HARIV. 11793. fg. Jāśn. 1, 71. Pāñāt. III, 212. VP. 41. Çāk. 38, 14. fgg. — η) im mythologischen System bilden sie eine der Klassen, in welche die höhere Schöpfung zerfällt, z. B. Götter, Manen, Gandharva AV. 11, 3, 2. Götter, Asura, G. und Menschen TS. 7, 8, 25, 2 (vgl. Çat. Br. 10, 6, 4, 1). Götter, Menschen, G., Apsaras, Sarpa und Manen At. Br. 3, 31. G., Manen, Götter, Asura, Rakshas Nir. 3, 8. गन्धर्वा मुखका यत्ता विबुधानुचराश्च ये । तथैवाप्सरसः सर्वा राजसोयुत्तमा गतिः ॥ M. 12, 47. 3, 196. 7, 23. N. 1, 28. 3, 17. Bhag. 11, 22. Viçv. 1, 6. 5, 17. HARIV. 12113. LALIT. 11 u. s. w. मनुष्यग^० und देवग^० Taitt. Up. 2, 8. Die देवग^० einzeln aufgezählt MBh. 1, 2550. fgg. 4810. fgg. Elf Schaaren (गण) von Gandharva sind Taitt. Âr. 1, 9, 3 genannt mit den Namen: स्वान, धातु, अङ्गारि (d. Hdschr. अघारि), बम्भारि, कस्त, मुकुस्त, कृशानु, विश्वावसु, मूर्धन्वत्, सूर्यवर्चस्, कृति; vgl. VS. 4, 27. S. auch u. विश्वावसु, शिखण्डिन्. Die Namen कृत्ता und कृह्ण (Schreckenstöne) Çākh. Çr. 4, 10, 1. Kauç. 36 und sehr häufig im Epos. Dagegen können die Personificationen aus dem Kreise des Ackerbaues Çat. Br. 11, 2, 2, 7 nicht als wirkliche Namen von G. gelten. किन्नरा नाम गन्धर्वा नरा नाम तथा परे MBh. 2, 396. Kitararatha der vornehmste unter den G. Bhag. 10, 26. Die Gandharva sind देवयोनयः AK. 1, 1, 4, 6. Geschöpfe der Praçāpati M. 1, 37. Brahman's (aus seiner Nasenspitze) HARIV. 11793. Kaçjapa's 11850. der Muni 11853. MBh. 1, 2550. VP. 370 (von Wilson fälschlich auf Muni Kaçjapa zurückgeführt), der Prādhā MBh. 1, 2556. der Arishtā HARIV. 234. VP. 150. der Vāk (vgl. RV. 10, 177, 2 oben u. a, γ) PADMA-P. ebend. N. 21; vgl. 41. Bei den Ġaina bilden die Gandharva eine der 8 Classen der Vjantara H. 183. — c) f. गन्धर्वीः रपद्गन्धर्विण्या च योषणा नृदस्य नदे परि पातु मे मनः RV. 10, 11, 2. नैव देवी न गन्धर्वी न यती न च किन्नरी । तथाह्वा मया नारी दृष्टपूर्वा मकीतले ॥ R. 3, 38, 15. 6, 4, 34. तपस्पत्तमृषिं तत्र गन्धर्वीं पर्युपास्त । सोमदा नाम 1, 34, 39. मधु-रस्वरा 42. Gandharvi ist eine Tochter der Surabhi und Mutter der Pferde MBh. 1, 2631. fg. R. 3, 20, 28. 29. Vāju-P. in VP. 150, N. 19. गन्धर्व्यः = रात्रयः Bhāg. P. 4, 29, 21 (s. u. b, γ). — Die iranische Sage kennt einen G. Zairipāçna, Goldferse JASHT 3, 38. 19, 41. SPIEGEL, Gramm. der Pārsisprache 138. Vgl. KUN, Gandharven und Kentauren in Z. f. vgl. Spr. I, 313. fgg. — 2) aus der mythol. Bed. haben sich die folgenden entwickelt: a) Sānger H. an. 3, 699. MED. b. 11. VARĀH. BRH. 86, 32 (85, 114). नटनर्तकगन्धर्वाः सूतमागधवन्दिनः । गायन्ति चोत्तमश्लोकचरितान्यदु-तानि च ॥ Bhāg. P. 1, 11, 21. — b) der indische Kuckuk (der Sānger unter den Vögeln) H. an. MED. — c) die Seele nach dem Tode, bevor sie einen neuen Körper erwählt hat, AK. 3, 4, 21, 135. H. an. MED. — d) Pferd

AK. 2, 8, 2, 12. 3, 4, 21, 135. H. 1233. H. an. MED. Diese Bed. könnte man versucht sein auch MBh. 3, 11762 anzunehmen, wo es heisst: (यत्ताः कुवेरस्य) रथं सपेजयामासुर्गन्धर्वैर्दममालिभिः, was aber nicht nothwendig, wie KUN (Z. f. vgl. Spr. I, 453) es thut, zu übersetzen ist: sie bespannten den Wagen mit Gandharva, sondern auch bedeuten könnte: sie liessen den Wagen durch Gandharva bespannen. Zu dieser letzten Auffassung berechtigt uns viell. MBh. 2, 1043, wo es ausdrücklich heisst, dass die Gandharva im Besitz vorzüglicher Pferde gewesen seien. Hiernach hätte man eher गान्धर्व als गन्धर्व unter den Wörtern für Pferd erwarten können. Auch könnte man an eine Verwechslung mit गान्धार denken, da die Pferde dieses Landes besonders erwähnt werden. Zu berücksichtigen ist aber auch auf der anderen Seite, dass गन्धर्वी (s. u. 1, c) schon im Epos als Stammutter der Pferde angesehen wird. — e) die Sonne WILSON. Beruht auf falscher Auffassung vedischer Stellen; vgl. COLEBR. Misc. Ess. I, 212. — f) ein Weiser, ein frommer Mann COLEBR. Misc. Ess. I, 37, N. 2. MAHLB. zu VS. 32, 9. Ind. St. 2, 84. Diese Bed. ist eben so wenig berechtigt. — 3) ein best. Thier AK. 2, 5, 11. H. an. MED. Nach den E. :ern: Bisamthier. Bei dieser Bed. ist man ohne Zweifel von गन्ध Geruch ausgegangen. — Vgl. गान्धर्व.

गन्धर्वखाण्ड (ग^० + ख^०) N. eines der 9 Theile von Bhāratavarsha TROYER in RĀGA-TAR. II, 314 (कृन्द् st. खाण्ड). — Vgl. गान्धर्व.

गन्धर्वगृहीत (ग^० + गृ^०) adj. von Gandharva besessen Çat. Br. 14, 6, 2, 1. 3, 1. Ait. Br. 3, 29. Verz. d. B. H. No. 953.

गन्धर्वग्रह (ग^० + ग्रह^०) m. Besessensein durch Gandharva Suçr. 2, 532, 14.

गन्धर्वनगर (ग^० + न^०) n. die Stadt der Gandharva, eine mythische Stadt, die der unter dem Namen Fata Morgana bekannten Lufterscheinung ihren Ursprung verdankt: कृपेत्तमान् । लेभे स कर्मत्यतं गन्धर्वनगरा-तदा ॥ MBh. 2, 1043. गन्धर्वनगरैः HARIV. 13893. (पुरं) गीतवादित्रवृक्षं गन्धर्वनगरोपमम् 16248. गन्धर्वनगराकारः सो ऽसीदत्सकरो रथः 16298. R. 5, 12, 45. RĀGA-TAR. 1, 274. Die blosse Naturerscheinung ist unter dem Worte gemeint VARĀH. BRH. 29, 2. 21. 33, 4 (der ganze Adhājā danach benannt). Bhāg. P. 5, 14, 5. Ind. St. 1, 40, 1 v. u. 2, 38, N. — Vgl. गन्धर्वपुर.

गन्धर्वपत्नी (ग^० + प^०) f. Frau der Gandharva; so heissen die Apsaras AV. 2, 2, 5.

गन्धर्वपुर (ग^० + पु^०) n. Fata Morgana VARĀH. BRH. 45, 4. 46, 25 (26). भानोरुदये यदि वास्तमये गन्धर्वपुरप्रतिमा धञ्जिनी । विम्बं निरूपादि तदा नृपतेः प्राप्तं समरं सभयं प्रवेदत् ॥ 96, 13. क्वचित्तु गन्धर्वपुरं प्रपश्यति क्वचित्क्वचिन्नामुरयोत्सुक्यकम् Bhāg. P. 5, 13, 3. — Vgl. गन्धर्वनगर.

गन्धर्वर्तु (ग^० + र्तु^०) m. Zeit der Gandharva AV. 14, 2, 34.

गन्धर्वविद्या (ग^० + वि^०) f. die Kenntniss der Gandharva, der Gesang WILSON.

गन्धर्वविवाह (ग^० + वि^०) m. die Heirathsform der Gandharva WILS. — Vgl. u. गान्धर्व.

गन्धर्ववेद (ग^० + वेद^०) m. der Veda der Gandharva, die Lehre vom Gesange: ऋग्वेदस्यापूर्वे दोषवेदे । यजुर्वेदस्य धनुर्वेदोपवेदः । सामवेदस्य गन्धर्ववेदोपवेदे ऽथर्ववेदस्य शस्त्रशास्त्राणीति । ÇAUNAKA im KARANAVJ. ÇKDR.